

2018-09-27

Yttrande

I(4)

Ert diariernr: Fi 2018/02431
Vårt diariernr: KS.2018.161

«AdrNamn»
«AdrNamnCo»
«AdrAdress»
«AdrPostnr» «AdrOrt»

Remissvar - Med tillit växer handlingsutrymmet (SOU 2018 47) och En lärande tillsyn (SOU 2018 48)

Sammanfattning

Gislaveds kommun har fått möjligheten att yttra sig över Tillitsdelegationens huvudbetänkande, Med tillit växer handlingsutrymmet (SOU 2018:47), samt delbetänkande, En lärande tillsyn (SOU 2018:48).

Gislaveds kommun styrmodell bygger på samma styrande principer som det som Tillitsdelegationen menar kännetecknar tillitsbaserad styrning. Gislaveds kommun vill framhålla att horisontell och tillitbaserad styrning möjliggör att kommunfullmäktige på ett tydligare sätt kan fokusera på samhälls- och demokratifrågorna och verksamheterna på service- och välfärdsfrågorna. Det är av största vikt att kommunen både arbetar som en service- och välfärdsaktör och som en samhälle- och demokratiaktör. Som service- och välfärdsaktör arbetar kommunen för att förbättra kvaliteten på insatser för brukare och när det gäller kommunen som samhälle- och demokratiaktör behöver fokus ligga på att förvalta och utveckla lokalsamhället med medborgarna och företag i kommunen.

Socialtjänstförvaltningen och Barn- och utbildningsförvaltningen har bidragit med synpunkter till detta yttrande. Gislaveds kommun välkomnar Tillitsdelegationens huvudbetänkande i sin helhet.

Yttrandet i helhet

Tillitsdelegationen tillsattes av regeringen 2016. I huvudbetänkandet, Med tillit växer handlingsutrymmet (SOU 2018:47), lämnar Tillitsdelegationen slutsatser och förslag på hur styrningen av välfärdstjänster i offentlig sektor skulle kunna utvecklas så att medarbetarnas kompetens och erfarenheter tas tillvara i större utsträckning för att därigenom bidra till större kvalitet för medborgare och företag. Statens tillsyn av skola, hälso- och sjukvården och socialtjänsten hanteras i delbetänkande, En lärande tillsyn (SOU 2018:48).

Tillitsdelegationens uppdrag (Dir. 2016:51) har varit att främja att utvecklingsarbetet inom området påbörjas i kommuner, landsting och andra myndigheter. Tillitsdelegationen har under utredningsperioden arbetat för att nå ut brett, genom besök i flertal kommuner och landsting, sociala

2018-09-27

Yttrande

2(4)

medier och bjudit in till mötesplatser för kunskap och erfarenhetsutbyte. Kärnan i Tillitsdelegationens arbete har varit de tolv försöksverksamheterna som bedrivits med hjälp av följeforskare. Det arbetet har resulterat i en forskningsantologi, Styra och leda med tillit – forskning och praktik (Bringselius 2018).

Gislaveds kommun har under utredningstiden nära följt Tillitsdelegationens arbete och slutsatser samt haft besök av Tillitsdelegationen.

Definition

Tillitsdelegationen definierar tillitsbaserad styrning och ledning som styrning, kultur och arbetsätt med fokus på verksamhetens syfte och medborgarens behov där varje beslutsnivå aktivt verkar för att stimulera samverkan med och helhetsperspektiv, bygga tillitsfulla relationer samt säkerställer att medarbetaren kan, vill och vågar hjälpa medborgaren.

Traditionellt har styrningen bestått av styrprinciperna marknad (konkurrens) eller hierarki (auktoritet, reglering) tillitsdelegationen menar att det behövs en tredje styrprincip, tillit. Alla tre styrprinciperna behövs och behöver balanseras mot varandra.

Vägledande principer

Tillitsdelegationen har definierat sju vägledande grundprinciper som kännetecknar tillitsbaserad styrning. Dessa är:

1. Tillit
2. Medborgarfokus
3. Helhetssyn
4. Handlingsutrymme
5. Stöd
6. Kunskap
7. Öppenhet.

Gislaveds kommun – styrning och ledning

Ett omfattande utvecklingsarbete har genomförts kring Gislaveds kommuns arbete med styrning och ledning. För att kommunen som helhet skulle kunna gå över till en horisontell och tillitsbaserad styrning har vissa organisationsförändringar genomförts.

Gislaveds kommun tog beslut om att införa en ny styrmodell i december 2016. Den nya styrmodellen bygger på samma styrande principer som Tillitsdelegationens sju vägledande grundprinciper som kännetecknar tillitsbaserad styrning.

Styrmodellen för Gislaveds kommun bygger på en horisontell och tillitsbaserad styrning. Detta innebär att ansvaret för att planera och följa upp verksamhetens mål och resultat omfattar samtliga organisatoriska nivåer. Med utgångspunkt från kommunens övergripande vision och värdegrund samt verksamhetens grundläggande uppdrag ska ansvaret för att planera, utveckla och följa upp verksamheten ligga så nära medarbetare och medborgare som möjligt. Arbetet ska genomsyras av medskapande och ansvarstagande. Grunduppdraget grundar sig på både kommunal och statlig styrning. Kritiska kvalitetsfaktorer indikerar om hur organisationen klarar grunduppdraget. En uppföljning görs på grunduppdraget för respektive organisatorisk nivå, från enhetsnivå till kommunfullmäktigenivå. Uppföljning bygger på en systematisk dialog.

2018-09-27

Yttrande

3(4)

Gislaveds kommun vill framhålla att detta arbetssätt möjliggör att kommunfullmäktige tydligare kan fokusera på samhälls- och demokratifrågor och verksamheterna på service och välfärdsfrågorna. Det är av största vikt att kommunen både arbetar som en service- och välfärdsaktör och som en samhälle- och demokratiaktör. Som service- och välfärdsaktör arbetar kommunen för att förbättra kvaliteten på insatser för brukare och när det gäller kommunen som samhälle- och demokratiaktör behöver fokus ligga på att förvalta och utveckla lokalsamhället med medborgarna och företag i kommunen. Det framgår inte tillräckligt tydligt skillnaden mellan brukare och medborgare och det finns en risk att det medför en minskad förståelse kring kommunens dubbla uppdrag som service/välfärdsaktör och demokratiaktör. Tillitsbaserad styrning och ledning bör omfatta och genomsyra hela styrkedjan, från politiker till medarbetare men också relationer mellan verksamheter och organisationer konstaterar tillsitsdelegationen, vilket ligger helt i linje med hur Gislaveds kommun ser på frågan.

En lärande tillsyn enligt Tillitsdelegationen

Tillitsdelegationen konstaterar att tillsynen skulle kunna bidra mer till utveckling om den förändras i vissa avseenden. Bland annat drar delegationen slutsatsen att tillsyn som omfattar kvalitativa aspekter och som utgår från ett bredare medborgarperspektiv har bättre förutsättningar att bidra till utveckling jämfört med tillsyn som främst har ett snävare, juridiskt perspektiv. För att hantera den spänning som finns mellan kontroll och utveckling, liksom maktrelationen mellan granskare och granskad, menar Tillitsdelegationen att tillsynen, där så är möjligt och lämpligt, ska betona dialog, samskapande samt hänsyn och anpassning till sammanhanget. Dessa inslag främjar tillit som i sin tur är en förutsättning för att tillsynen ska bidra till verksamhetsutveckling.

Tillsynens inriktning

Tillitsdelegationen föreslår att regeringen i en skrivelse till riksdagen förtydligar att tillsynen av hälso- och sjukvård, skola och omsorg ska vara situations- och verksamhetsanpassad i syfte att kunna fungera såväl kontrollerande som främjande av utveckling. Syftet med tillsynen bör på lång sikt vara att bidra till utveckling. På kort sikt och i en enskild tillsyn kan syftet variera mellan kontroll och utveckling, beroende på behov och situation. För att tillsynen ska bidra mer till utveckling behöver den vara tillräckligt bred och kvalitativ i syfte att fånga det som är väsentligt för brukare. Dialog och samskapande utgör viktiga metoder för att främja utveckling.

Lagändring i patientsäkerhetslagen

Tillitsdelegationen föreslår att patientsäkerhetslagens bestämmelse om att tillsynen främst ska inriktas på granskning av vårdgivarens systematiska patientsäkerhetsarbete i 7 kap. 3§ tas bort. Denna lydelse indikerar en smalare och mer indirekt granskning än den Tillitsdelegationen förespråkar.

Lagändring i skollagen

Tillitsdelegationen föreslår att regeringen förtydligar tillsynens inriktning samt att den tvingande bestämmelsen om vitesföreläggande i 26 kap. 27 §, andra stycket skollagen (2010:800) tas bort så att Skolinspektionen får istället för ska förelägga med vite vid allvarliga brister.

Gislaveds kommun om en lärande tillsyn

Tjänstepersoner inom socialtjänst och skola har bidragit med synpunkter till denna remiss.

Socialförvaltningen välkomnar Tillitsdelegationens förslag om att tillsynens inriktning bör bli mer situations- och verksamhetsanpassad. Socialförvaltningen ställer sig positiv till ökad dialog och samskapande mellan tillsynsmyndigheten och den granskade verksamheten. Socialförvaltningen anser

2018-09-27

Yttrande

4(4)

att denna nya inriktning har större förutsättningar att bidra till verksamhetsutveckling och kvalitet i välfärdstjänsterna. Ett tydligare brukar- och patientfokus bidrar sannolikt till att skapa ökat värde för medborgarna. Socialförvaltningen vill också betona möjligheterna till rådgivning för socialförvaltningens personal. Myndigheten för inspektionen för vård och omsorg (IVO) uttrycker i sin tillsynspolicy att IVO ska sprida lärdomar och vägleda personal i verksamheterna. Socialförvaltningen uppfattar att möjligheterna till rådgivning har minskat de senaste åren. Den upplysningstjänst som finns idag ger inte konkreta råd till verksamheterna. En tillgänglig rådgivning med ökad möjlighet till dialog och goda exempel från andra som utövar tillsyn önskas.

Barn- och utbildningsförvaltningen välkomnar Tillitsdelegationens förslag om att tillsynens inriktning bör bli mer situations- och verksamhetsanpassad. Barn- och utbildningsförvaltningen ställer sig positiv till ökad dialog och samskapande mellan tillsynsmyndigheten och den granskade verksamheten. I detta ingår skolinspektionens rådgivande uppdrag som lyfts fram. Barn- och utbildningsförvaltningen anser att denna nya inriktning har större förutsättningar att bidra till kvalitets- och verksamhetsutveckling. Med tydligare brukarfokus bidrar sannolikt till att skapa ökat värde för medborgarna.

Slutsats

Gislaveds kommun välkomnar tillitsdelegationens huvudbetänkande i sin helhet och översänder detta remissvar till Finansdepartementet.